سزای کوشتنی عەجاج ئەحمەد حەردان تکریتی و هەندێ تێبینی خێرا.. شاخەوان قادر شەش

دوای ئەوەی لە ١/٨/٢٠٢٥دا هەواڵی دەستگیرکردنی بڵاوبووەوە، تاڕادەیەکی زۆر خەڵکی کوردستان لەو پرسەی دوای گرتنەکەی بێئاگا مانەوە، نزیکەی مانگێک بەر لە ئێستا هەواڵ بڵاوکرایەوە گوترا دانیشتنی یەکەمی دادگاییەکەی لە دادگای باڵا لە بەغدا لە ٧/٥/٢٠٢٦دا بەڕێوە دەچێت، ئێستا لە ١٤/٥/٢٠٢٦ لە دانیشتنی دووهەمدا دادگا سزاکەی بۆ بڕیووەتەوە. لە دانیشتنی یەکەم سکاڵاکاران و ڕزگاربووان گوزارشتی تاوانەکانی ئەو تاوانبارەیان کردووە، لە دانیشتنی دووهەمدا سزاکەی بۆ دەرکراوە. پرسەکە زۆر بە خێرایی ئەنجام درا.

تێبینییەکان: دەبووایە دەسەڵاتی هەرێمی کوردستان وەکو نوێنەری نەتەوەی قوربانی بە یەک تیمی پارێزەر و شارەزا بچنە دادگا، کە ئەوەیان نەکردووە و دوو لایەن بە دوو یاداشتەوە بەشداریان کردووە (دووبەرەکییەکە لێرەشدا هەبووە)، بەڵام پاشان گوتوویانە یەک تیمین. بەرەی یەکێتی هەوڵی دەرخستنی قارەمانییەتی خۆی لەم بارەیەوە دەدات و وەزارەتی شەهیدان و ئەنفالکراوانیش لەلایەن خۆیەوە تاڕادەیەک ناچالاکە. کە دەبووایە وەزارەتی ئەنفالکراوان خاوەندارییەتی بکات، سەرپەرشتی هەموو پڕۆسەکە بکات و لە هەموو پڕۆسەکەدا بەشداریی کاریگەری هەبێت، ڕاگەیاندن بدات و خەڵکی کوردستان لە هەنگاوەکاندا ڕۆژ لە دوای ڕۆژ ئاگادارکاتەوە. بەڵام نەک ئەوەی نەکردووە، ئەمرۆ کە بڕیاری دادگا دەرچووە، مێش مێوانی وەزارەتی شەهیدان و ئەنفالکراوان نییە و لە ماڵپەڕەکەیاندا هیچ بڵاونەکراوەتەوە.

تائێستا هیچ ڕاپۆرتیکی دادگا دەرنەچووە و نازاندرێ وردەکاریەکان چین، ئەو هەواڵانەی لێرە و لەوێ بڵاودەکرێنەوە زیاتر هەواڵی وروژاندن و ئەم بابەتانەن. بەڵام وەکو دەبیسترێتەوە، خەڵک فێرکراوە کە چی بڵێن و چۆن گوزارشت لە تاوانی ئەم تاوانبارە بکەن. ئەگەر ئەوە ڕوویدابێت، ئەوە گەورەترین هەڵەیە، چونکە پرسەی تاوانی گەلکوژیی ئەنفال پێویستی بە هیچ زیادەڕۆیی و هەڵبەستنێک نییە، ڕاستییەکان خۆیان ڕووی ڕاستەقینەی تاوانەکە دەردەخەن. گێڕانەوەی نادروست و ساختە زیان بە کەیسی دادگاکە و

کەیسی تاوانەکە دەگەیەنێت. گێڕانەوەی ڕاستییەکان کەیسەکە بەهێز دەکەن و تاوانەکە بە دروستی وەکو خۆی دەکاتە بەڵگەی مێژوویی. بۆ نموونە یەکێ دەڵێ عەجاج وایکردووە و یەکێ دەڵێ نەخێر ئەوە ڕاست نییە و بەڵام ئەوها و ئەوهای کردووە. ئەوەی دەبیسترێت ڕەنگ لە نەشارەزایی و سەرلێشێواوی دەداتەوە.

عەجاج ئەفسەری ئەمن بووە و سەرپەرشتی ناوزڕاوترین قەڵای زیندانی کردووە، پرۆسەی دادگاییەکەی زۆر بە خێرایی و بە داپۆشراوی بەڕێوەچوو. کەسێکی بەشدار بوو دەیگوت، دادگاکە “زۆر بەبێکسی بەڕێوە چوو، پشتگیریی لە لایەن پەرلەمانتار و وەزیرەکانی بەغداوە پێوە نەبیندرا. لەم دوو دانیشتنەدا تەنها یەکێک لەوێ بووە کە سەر بە لایەنی دەسەڵاتدار نەبوو، وەرگێڕ خراپ بووە و وەرگێڕانەکەی لە کوردیەوە بۆ عەرەبی باش نەبوو.”

لە هەر وڵاتێکی ئازاد بایە ئەو پرۆسەی دادگاییە دەچووە بنج و بناوانی وەردەکارییەکان و تاوانکارییەکان لە ڕۆژی یەکەمی هێنانی ئەنفالکراوەکانەوە تاکو ئەو ڕۆژەی کە دوا زیندانیی ئەنفال لەوێ ئازادکراوە. پرۆسەی دادگاییکردنەکە بۆ ژمارەیەکی زۆری دانیشتن و لێکۆڵینەوە دیاردەکرا. کەسانی دیکە ڕاکێشی دادگا دەکران، چونکە عەجاج سوپەرمان نەبووە هەموو تاوانکارییەکان هەر خۆی ئەنجامی دابێت، ئەو هێزی ئەمن، سوپا و پۆلیسی لەژێر چنگدا بووە. تاوانکارییەکان بە تایبەتی لەلایەن ئەفسەرەکانی ئەمن و ئەندامانی سەر بە دەزگای دائیرەی ئەمن ئەنجام دراون. ئەوانە کێ بوون و ئێستا لە کوێن؟ بۆ کەسیان نەگیران و نەهێندرانە دادگا؟

گەلی کورد بێ خاوەنە و لاوازە، ئەگینا دەبووایە تاوانبارانی ئەنفال یەک یەک ڕاکێشی دادگایەکی تایبەت و سەربەخۆ لە کوردستاندا بکات، بە زمانی کوردی و بە پێی یاسا نێونەتەوەییەکان دادگایی تاوانبارانی ناوخۆی بکردایە. لەم کەیسەی عەجاجدا سووڕ بێ لەسەر ئەوەی ئەو تاوانبارە ناوزڕاوە بهێندرێتە کوردستان و بە کراوەیی لە پرۆسەیەکی پشوودرێژ و چڕدا دادگاییەکە بەڕێوە بچێت. لەم بارەدا ڕزگاربووی تاوانی ئەنفال و هەڵەبجە نەدەچوو بۆ بەغدا و ل□ بەردەم دادوەری عەرەب، لە ژینگەیەکی زاڵی عێراقی و عەرەبیدا سکڵا بدا، ئەوجا ئایا لێی وەردەگرن یان نا، ڕێگەی دەدەن یان نا، یا لە پەلەپەلی و بە وەرگێڕی نوقسانەوە بەشدار بێت. ئەم ژینگەیە کاریگەریی دەروونی نەرێنی لەسەر ڕزگاربووانی کوردستانەوە هەیە، جگەلەوەی کورد وەکو نەتەوەی خاوەن قوربانی مافی یاسایی هەیە کاریگەریی لەسەر چۆنیەتی دادگاییەکە و پڕۆسەی بەڕێوەبردنی دادگاییەکەدا هەبێت. بەداخەوە دەسەڵاتدارانی هەرێم نەیانهێشتووە کوردستان بگاتە ئەو ئاستە و خاوەنی گوتنی خۆی بێت و گوێی لێ

بگیرێت.
خەڵک دەیان خۆشە و دەڵێن عەجاج سزای لەسێدارەدانی بە دەرچوو، بەڵام سزای لە سێدارەدان زیان بە کەیسی تاوانی ئەنفال و تاوانەکانی دیکە دەگەیەنێت، چونکە یەکەم، ئەو تاوانبارە زانیاری زۆر لایە و بە کوشتنی هەموو زانیارییەکان ون دەبن، دووهەم سزای زیندانی هەمیشەیی قورسترە وەکو لە سزای کوشتن. پێویستە ئەو مرۆڤە تاوانبارە لە زینداندا بەزێتەوە و هەموو ڕۆژێک خەون بە مردنەوە ببینێت، نەک زوو پەتەکی لە مل بکرێت و بیکوژن و ڕزگاری بکەن.
دیارە هێشتا ئەم کەیسە تەواو نەبووە و نازانین چارەنووسی بە چی دەگات. لە عێراق و هەرێمی کوردستاندا ئاسایی مامەڵە بە زیندانیانەوە دەکرێت و خەڵکیش هەن دەیانەوێ عەجاج لە زیندان ڕزگارکەن. ئەم مەترسییە هەیە، چونکە لە عێراقدا ڕێگەی دەچتە. بۆ نموونە کاتی خۆی جەلال تاڵەبانی فڕۆکەوانی تاوانبار تاریق ڕەمەزانی لە زینداندا دەرهێنا و ئازادی کرد، نە دادگا و نە دەسەڵاتی جێبەجێکردنی عێراقیش هیچیان نەگوت.
ئێستا لێرە و لەوێ دەسەڵاتدرانی هەرێم پیرۆزبایی دەکەن و بە دادوەریدا هەڵدەڵێن، بەڵام ئەوان خۆیان تاوانباری لە عەجاج گەورەتریان پەناداو و ڕزگارکرد و پلەوپایەیان پێدان و دزی دادگاییکردنیشیان وەستانەوە. تاوانی ئەو سەرۆکجاشانەی خەڵکیان گرت و ڕادەستکرد، لە تاوانی عەجاج کەمتر نییە. ئاشکرایە سەدان تاوانبار لە کوردستاندا هەن و بە ئازادی دەسوڕێنەوە.

شاخەوان قادر شۆڕش
١٤/٥/٢٠٢٦

کتێب\ جیاوازی ژن و پیاو..
نووسینی: فوئاد سدیق

بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن..

FuadSdiq-JyawazyDownload

دەستە جوانەکانت مەشارەوە!..

سەدیق سەعید ڕواندزی

چە ساڵە، ڕۆژانە و بەشێوەیەکی بەردەوام، لەگەڵ مرۆڤێکی خاوەن پێداویستی تایبەت مامەڵە دەکەم، کە ئەویش خوشکە کەڕو لاڵەکەمە کە هەر لەزگماکەوە، بە داخەوە نابیست بوو، بەو هۆیەوەش فێری زمان نەبووە، جگە لە چەند دەربڕینێکی ناڕێکخراو، کە تەنها من تێیان دەگەم و بگرە ڕۆڵی وەرگێڕیش لە نێوان ئەو و دایکم و باوکم و هەمووکەسەکانی دیکەش دەبینم، کە ئەو بیەوێت باسێکیان تێ بگەیەنێت! بۆیە زۆرباش لەوە گەیشتووم ئەم جۆرە مرۆڤانە، کە بە داخەوە لە نێو کۆمەڵگە ناهوشیارەکەی ئێمە، بەردەوام شکۆیان دەشکێت و دەکرێنە بابەتی پێکەنین و توانج و کۆمێنتی بێ مانای سۆسیال میدیا، چەندە مرۆڤی تێگەیشتوو، زیت، بە توانا و بە هەستن و گەر ئەندامێکی لەشیان نەبێت، پەروەردیگار بە شێوەیەکی دیکە و زیاتریش بۆی قەرەبوو کردوونەتەوە. هەر بۆ نموونە ئەو خوشکەی من، هەرچی ڕابردووە، هی تەنانەت سی ساڵ زیاتر لەمەوبەریش بە بیری ماوە. لە هەموو ژیانی، یەکجار مرۆڤێکی بینیبێت، دوای یەك سەدە بیبینێتەوە دەیناسێتەوە! بۆیە ئەو مرۆڤانە، کە بە هۆی زگماکییەوە، یان ڕووداوێکی سیاسی و سرووشتییەوە، کەم ئەندام دەبن، لە ڕاستیدا کەم ئەندام نین، بەڵکو نوقسانەکان ئەوانەن کە ئەقڵی درك پێ کردنیان نییە، گەر هەموو لەشیشیان ساغڵەم بێت، بە پێچەوانەوەش، ئەوانەی ئێمە بە خاوەن پێداویستی تایبەتیان دەزانین، لە ئێمە هوشیارتر و بە هەستترن. بەداخەوە لەو کۆمەڵگەی ئێمەدا، مرۆڤ کە خاوەن پێداویستی تایبەت بوو، ئیدی هەست بە شکانەوە و بۆشایەکی گەورەی دەروونی و ڕوحی دەکات و لە ناخەوە هەمیشە بریندارە و لە هەر دەرکەوتنێك و تێکەڵاوییەك، دەبێ خۆی بۆ دڵشکانێك ئامادەکرد بێت. بۆیە هەمیشە دەیەوێت، دووربکەوێتەوە و نوقسانییەکەی لە چاوی ئێمەی گوایا تەواو بشارێتەوە. دیمەنی گەنجێکی گەشتیار، کە بە مەبەستی بازاڕکردن لە نێوشەقامی سەرەکی شاری ڕواندز، لە ئوتومبێلەکەی دابەزی، لە ناخەوە برینداری کردم و ئەو دیمەنە، ڕەنگە تا ئەو ڕۆژەی دەمرم، بە دیواری یادەوەریمەوە هەر بە هەڵواسراوی بمێنێتەوە. گەنجەکە هەردوو دەستی لە دەستی ئاسایی

کورتتر بوون وبە قەبارە بچووکتربوون، بەیەھەرکە لە ئوتومبێلەکە بە بەردەمەوە دابەزی، یەکڕاست دەستەکانی شاردەوە وخستییەوە نێوگیرفانی. بەم شێوەیە بەردەوام بوو تا بازاڕکردنەکەی لەگەڵ هاوڕێکانی تەواوکرد و دەستەکانی نەهێنایە دەرەوە، تا سواری ئوتومبێلەکە نەبووەوە. لە کۆمەڵگەی دواکەوتووی ئێمەدا، مرۆڤەکان لە سەر بنەمای مرۆڤبوونەوە نابینرێن، بەڵکو لە سەر بنەمای جەستە و قەزی و پێست و ناوبانگ و ئەقڵی عەشیرەتی و دیوەخانییەوە دەبینرێن، بۆیە ئەوانەشی کە ساغڵەمن، لە ڕووی پلە بەندی کۆمەڵایەتییەوە زۆرجار دەکەونە بەر گاڵتە و شکانەوە، چ جای ئەوەی مرۆڤ خۆی کەم ئەندام بێت. خاوەن پێداویستییە تایبەتە ڕاستەقینەکان ئەوانەن، کە جەستەیان ساغە ومێشکیان بەکار ناهێنن، نەك ئەوانەی هزر ودرك کردنیان هەیە و ئەندامێکی جەستەیان تەواو نییە. مەگەر ئێمە هەمووان مرۆڤی نین؟ کەواتا دەبێ وەك مرۆڤیش تەماشای یەکتری بکەین. گرنگە نییە مرۆڤ بین، گرنگە مرۆڤبوون پەیڕەو بکەین، بۆیە دەبێ بە چاوی مرۆییانەوە سەیری ئەوانە بکەین، کە هیچیان لە ئێمە کەمتر نییە و ئەگەر زیاتریش نەبێت، لەگەڵ ئێمەشدا بە داخەوە زۆر بە خزمەتگوزار و بە نازن، وەرای ئەوەی کاریان نادەنە، کەچی مووچەکەشیان بارتەقای یەك شێوە لایقی بەرپرسێکی گەندەڵی ئەم هەرێمە نییە، کە خۆی هەزارن نوقسانی گەورەی هەیە و دەستە جوانەکانی ئەو جۆرە مرۆڤە جوانانە، لە مێژووی ناشیرینی ئەو بەرپرسانە هەزاران جار بەهادارترە.

*ئەم بابەتە لە ژمارە(1845)ی هەفتەنامەی ڕێگای کوردستان، ڕۆژی 12/5/2026 بڵاوکراوەتەوە.

حوکمەتی بە پێست و پاس.

نەوزاد بەندی

ڕەنگە نەزانن بەچی فەرمانگەکانی هات و چۆ و کارتی نیشتمانیی و پەروەردە و باج و تاپۆ و کارەبا و خانووبەرە و … ئەوەندە قەرەباڵغ و تاقەت پڕوکێنن. ڕەنگە نەپرسن هۆکاری ئەو ترس و فۆبیایە چییە کاتێ ساڵانەی ئوتومبیلەکەت تەواو ئەبێ ⋆ و کاتی

تازەكردنەوەى دێت، يان مۆڵەتى شۆفێريى و كارتى نيشتمانيى و..
ب□گ□نامەكانى ترت بەسەر ئەچن ..
لە ڕاستيدا بە هۆى نەبوونى فەرمانگەى پۆست و گەياندنە لەم هەرێمەدا، هەروەها هيچ هاووڵاتييەك پۆست بۆكس لە بەردەرگاكەيدا نييە.. واتە بۆ ئيمزايەك يان وەرگرتنەوەى لاپەڕەيەك ئەبێ چەندەها كيلۆمەتر ببڕێت و بگاتە فڵانە فەرمانگە، بڕواتە سەرەوە و عەريزە بنوسێ و فايل بكڕێ،فايل بكڕيت و فڕێى بدەيت، لە كاتێكدا ئێستا لە هەموو جيهاندا پۆستى ئەليكترۆنيى و پۆستى كلاسيكيى پێكەوە كارپێدەكرێن بۆ نەهێشتنى قەڵەباڵغيى دام و دەزگاكان و .. كات نەكوشتنى هاووڵاتيى و تێكنەدانى ئەعسابيان ..جێى داخە كە هيچ كەسێك لە ڕۆشنفكر و ياساناسەكانمان بابەتى لەبار بردنى فەرمانگەى پۆست و كارپێنەكردنيان نەوروژاندووە ..لە كاتێكدا گرنگترين و ديارترين ڕوخسارى شارستانيى و مرۆڤى مۆدێرن ئەوەيە ئەدرێس و ئيمەيڵ و سندوقى پۆستەى هەبێ بۆ ئاسانكردن و خێراكردن و ج□بج□كردن و وەرگرتنەوەى ب□گ□نامەكانى ..
ئەگينا ئەو هەزاران هەزار كەسەى كە لە بەڕێو□ بەرايەتيى هات و چۆ و باج و خانووبەرە، بە فايلێكەوە فڕكان فڕكانيان□، خ□ك□كن ئيش و كاريان بەجێهشتووە، بە خاترى تازە كردنەوەى ب□گ□نامەيەك يان مامەڵەيەكى ڕۆتينيى، كە بە هەمان ڕۆتينى سەد ساڵ پێش ئێستا بەڕێوە ئەچن .. ئايا حوكمەت ئەو پرسيارەى لەلا دروست نابێ ئەم هەزاران هەزار مرۆڤە كە بە فايلێكەوە ژوور بە ژوور ڕادەكەن، چۆن شوێنى كارەكانيان به جێهێشتووە ؟ ئايا ئەم هەموو فەرمانبەر و كاسبكارە جێگاى كارەكانيان بە جێبهێڵن و چەند ڕۆژێك لە فەرمانگەى باج و هات و چۆ و تاپۆ ماراسۆن بكەن، كار ناكەنە سەر ئيش و كارەكانى دەوڵەت و بازاڕ لە فەرمانگە و شوێنكارەكانى خۆياندا؟
يان حوكمەت ئەو شتەى بە لايەوە گرنگە ئەوەيە تۆ بێيتە حزوورى و پارەى ڕسومات و نوێكردنەوەى خەياڵيى بكەيتە دەستى، ئيتر خواى ئەكرد هەرچى فەرمانگەكانى ترە، هەر چى دوكان و بازاڕەكانە دادەخران و خاوەنەكانيان ئەچوونە ناو ماراسۆنى بەڕێو□ بەرايەتيى هات و چۆ و خانوو بەرە و باج و فەرمانگەكانى تر كە زياتر وەك گسكى كارەبا، گيرفانى هاووڵاتيان ئەتەكێنن..
پرسيارێك، ئايا ئەگەر ووڵاتانى دنياى مۆدێرن بە گشتى و ووڵاتى چين بە تايبەتى، بەم سيست□م□ى حوكمەتى هەرێم مامەڵەى هاووڵاتيانيان بەڕێبكردايە، ئەبێ چ كارەساتێك ڕووى بدايە؟؟ بيهێنە بەرچاوى خۆتان؛ دوو مليار كەس خۆيان بكەن بە فەرمانگەكانى هات و چۆ و باج و خانووبەرەدا.. چ تراژيديايەك ڕووى دەدا ؟؟
هەرچەندە دڵنيام كە ئێستا كاربەدەستانى هەرێم دەميان ئاوى كردووە

کە مامەڵەی دوو ملیار کەسیان بیستووە.. ئەو هەموو شەست هەزاریی و سێسەد هەزاریی و ملیۆن و چوارسەد هەزارییە .. تۆ بڵێی ئەوسا کێشەی کورت هێنان و ئیفلاسیی و لاتێکەیان لە کۆڵ بووایەتەوە؟

بە ڕاستی، ئەم دۆخەی، جێگای پێکەنین و گریانیشە، تۆ بڵێی حوکمەتی مۆدێرن و شارستانییم و.. قات و بۆینباخ و ئوتومبیل و سەعاتی مەچەکی بەرپرسانت، هی سەرۆکەکانی جیهانیان تێپەڕاندبێ، کەچی فەرمانگەی پۆستی حوکومیت داخستبێ .. یان پوکاندبێتتەوە بە جۆرێک هەبوون و نەبوونی وەک یەک وابن.

گەیاندنی هاووڵاتیانی هەموو جیهان بە هیند و سۆماڵیشەوە، لە ڕێی هۆکاری گواستنەوەی میرییەوەیە، لەڕێی پاسی ئاسایی و پاسی ئۆکۆردیۆن و تراموای و میترۆی ژێر زەویەوەیە..بڕوانە ووڵاتەکانی چوار دەورمان، هەموو ئەو هۆکارانە ئەبینی، کەچی لای خۆمان هۆکاری گواستنەوەی هاووڵاتیانی حوکومیی نەماوە.. ئەو هەموو پاسەی سەردەمی بەعس چییان لێ بەسەرهات؟ هەموویان وەک تەم و مژ ڕەوانەوە و.. بۆ هەتا هەتایه یان هەتا دەسەڵاتی کوردی مابێ، بە تەمای پاس و هۆکاری گەیاندنی گشتی حوکومیی مەبن، چونکە ئەمان کە تەماشای قازانجەکە ئەکەن، هەبوونی پاس و هۆکاری گەیاندنی گشتیی حوکومیی زەرەریانە، ئەگەر پاس و هۆکاری گەیاندنی حوکومیی هەبێ، ئەبێ یەک دنیا شۆفێر و چاودێر و بلیت بڕ دابمەزرێنن و ..بەنزین و گاز و چاکسازیی خۆڕاییان بۆ دابین بکرێ و بە نرخێکی زۆر کەمیش هاووڵاتیان بگوێزنەوە .. تۆ سەیری ئەو هەموو زەرەرە ..پاشان خەڵکەکە ناچار نابن ئوتومبیل بۆ خۆیان و ژن و مناڵەکانیان بکڕن، ئای لەو زەرەرەی حوکمەتی نیشتمانیی لێی ئەکەوێ.. ئەوسا ئەو هەموو تابلۆی ئوتومبیلە کە هەرزانترینیان بە ملیۆنێک زیاترە، کێ بیانکڕێ؟؟ ئەو هەموو پارە خەیاڵییەی کە لە تازەکردنەوەی ساڵانە و مۆڵەتی شۆفێریی و سزاکانی تیژڕەویی، لە کیسی حوکمەت ئەچێ.. بێجگە لەوە ئەو هەموو کۆمپانیای هاوردەکردنی ئوتومبیلی بێ کوالێتیی و دەعمکردووە کە زۆربەیان کۆمپانیای بەرپرسە دڵسۆز و ماندوو نەناسەکانن، قوڕی کوێ بکەن بە سەریاندا؟ ئەی ئەو هەموو گومرکی ئوتومبیلە ئیتر لە کوێ و کێ وەریبگرن؟ ئەی ئەو هەموو بەنزین و گاز و ڕۆنەی کە لە زەوی دەردێنن و بە نرخی جیهانیی بە هاووڵاتییە قارەمانەکانی ئەفروشنەوە، ئەگەر پاس و هۆکاری گەیاندنی گشتی حوکومیی هەبێ، بە کێی بفرۆشنەوە ؟؟

وەڵا برا زەرەرێک ئەکەن، لە مێژووی زەرەردا، هاوتا و هاوشێوەی نەبووە و نییە و نابێ، هەر بۆیە ڕەنگە ناخۆشترین خەون و کابوسی بەرپرسانی هەرێم ئەوە بێ شەقامەکان پاس و میترۆی حوکومیی لەسەر بن و هاووڵاتیان بگوێزنەوە.. ئای نەنەڕۆ! لەو کارەساتە ئابوورییە

ترسناکە، لەو شەکە، لەو بەناخی زەویدا چوونەی دەسەڵات کاتە هاووڵاتی واز لە تابلۆی ئوتومبیل کرین و باجەکانی ساڵانە و مۆڵەتی شۆفێریی و بەنزین و گاز و ڕۆن کڕین دەنێ..
بە ڕاستی کارەساتە.
ئەستا ڕەنگە بڵێن تۆ بەچی ئەوەندە ڕەش بینیت؟ ئەی ئەوە نییه هەندێ فۆرمانگەی پاسپۆرت و ڤیزە، پاسپۆرت و ڤیزەکان بە دیلیڤەری بە خاوەنەکانیان لە ماوەی هەفتەیەکدا !! ئەگەڕێنێتەوە ..
لە ڕاستیدا ئەوە پۆست نییە، ئەوە کارەساتێکی مرۆیی گەورەیە، کە ڕەنگە بە نوکتە و کاریکاتێر دەست بدات، لە کاتێکدا نەدەبوو هاووڵاتی بە وەرگرتنی ڤیزە و تازەکردنەوەی پاسپۆرت سەردانی ئەو فۆرمانگانە بکات و تەنها لە ڕێی ئیمەیڵەوە زانیاری و داواکارییەکانی بە بناردنایه، ئەوانیش لە ڕێی پۆستی حکومییەوە مامەڵە تەواوکراوەکانیان بۆ بناردنایەتەوە بۆ ناو سندوقی پۆستی بەردەرگاکانیان..کەچی ئەم حوکمەتە ڕەشیدە، هاووڵاتیان پەلکێشی فۆرمانگەی ڤیزە و پاسپۆرت ئەکات و لەناو قەڕەباڵغیی و ڕۆتینیی سەد ساڵ پێش ئێستادا، کات و ئەعسابیان ئەسوتێنێ و لە کار و کاسپییان ئەکات، دوایی لە دوا قوناغدا کە مامەڵەکەیان تەواو ئەبێ، نایانداتەوە، ئەڵێ بڕۆنەوە لە ڕێی جەماعەتێکەوە کە ناویان لە خۆیان ناوە پۆست، مامەڵەکەت بە هەفتەیەک بۆ دەنێرینەوە ماڵەوە بە دە هەزار یان بە پێنجا هەزار دینار !!! لە کاتێکدا بە پێنجا هەزار دینار هەموو ئێران و تورکیا لە ڕێی پاس و میترۆی گشتی حوکومییەوە ئەگەڕێیت.
ئەمە پۆست نییە، ئەمە کارەساتە.. چونکە پۆستی حوکومی لە هەموو جیهاندا بە خۆڕاییە، ئەو کەسە یان ئەو دەزگایەی پۆستەکەت بۆ دەنێرێ، چەند پولێکی پۆستە بە نرخێکی هەرزان ئەکڕێ و ئەیدات لە زەرفی پۆستەکە.. یادی بەخێر، لە سەردەمی بەعسی عەفلەقییدا ئەو خزمەتگوزارییە هەبوو، من ئێستایش هەندێ لەو نامانەم ماوە کە لە گۆڤاری کاروان و بەیان و ڕۆشنبیریی نوێوە لە هەولێر و بەغدادەوە، بە خۆڕایی ئەیانگەیاندە دەستم.

ماوەتەوە بڵێین ڕەنگە حوکمەتی هەرێم ناحەقیشی نەبێ کە پۆست و پاسکەی نەماون و پوکاونەتەوە، ئە ئاخر وەک دەڵێن دوو شوتی بە یەک دەست هەڵناگیرێن.
ئەو هەموو پۆستەی کە بە خۆیان و بنەماڵە و کەس و کاریان لە هەرێم و بەغدادا وەریانگرتووە و وەری دەگرن، وای لێکردوون فریای پۆست و گەیاندن نەکەون، چۆن دوو جۆر پۆست بە یەک دەست هەڵدەگیرێن؟ گرنگەکەیان هەڵگرتووە و .. بە سوودەکەیان پشتگوێ خستووە.

پاسکردنی کەشک و تەلار و پاڕاوگە و کۆمپانیاکانیشیان لە ڕێی قورسترین و چەترین تەقەی کامێرا و سکیوریتیی و هێزی تایبەت، وای کردووە پاسی سەر شەقامەکانیان لە بیر بچێتەوە یان نەتوانن بچنە ژووری.. ئەمە بە پێی لۆژیک و قسەی نەستەق و کولتووریش، دووو پاس لە یەک کاتدا هەڵناگیرێن، پاسە گرنگەکەیان کە پەیوەندیی بە ژیان و کەشک و تەلار و کۆمپانیا و داهاتی بەرپرسەکانەوە هەیە، جێبەجێ دەکرێ و .. پاسەکەی تریان کە هاووڵاتیی بەدڕەنگ و نابیست و نابینا و عاقڵ !! ، بە نرخێکی ڕەمزیی ئەگوازرێتەوە، ترسناکە و تاقەتپڕوکێنە و زیان لە داهات و پەیڕەوی ناوخۆی گیرفانە تایبەتەکان ئەدات، پێویستە بە هەتا دوای دەسەڵاتی کوردی، پێک و دوا بخرێت …. هتد.

★ تێبینی :

بیرۆکەی کامێرا و تاسە بەرزە ترسناکەکانی سەر ڕێگا لە تورکیا و ئێرانەوە هاوردەکراون بە شێوەیەکی چڕ و پڕ، واتا گەر لەوێ لە سەد کیلۆمەتردا چوار کامێرا و دوو تاسە هەبن، لێرە لە دە کیلۆمەترا شەش کامێرا و هەشت تاسە هەیە.

کەچی نەیانتوانیوە لەوێدا لاسایی ئێران بکەنەوە کە ساڵانەی ئوتومبیل لە ئێران، یەک جارە و تازە کردنەوەی پێویست نییە هەموو چوار ساڵ جارێک تازە بکرێتەوە .. ئایا ناپرسن حیکمەت چییە لە حازەکردنەوەی ساڵانەی ئوتومبیلدا لە کاتێکدا هەموو ساڵێک فەحسی توند و تۆڵیی بە ئوتومبیلەکان ئەکرێ؟ یان ئەمە تەنها بە بازار کزدنی هاووڵاتیی و کەکردنەوەی پارەیەکی زۆرە کە هیچ عەقڵ و لۆژیکێک پێی قوت ناچێ.

پاشان گەورەترین خزمەت کە پۆست و پاسی حوکومیی پێشکەش بە هاووڵاتیانی ئەکەن، تەنها ئەوە نییە کە خزمەتگوزاریەکانت لە ڕۆتین ڕزگار ئەکەن و ژیان و کاتەکانت بە ڕێک دەخەن.. بەڵکو لەوانە گرنگتر هەستکردنی هاووڵاتییە بە بوونی حوکمەت و دەسەزیی حوکمەت و سەبەری حوکمەت لەگەڵییدا ..هەست ئەکەی حوکمەت و هاووڵاتیی تێکەڵاون و بەریەککەوتنیان هەیە و تەواوکارییەک هەیە لە نێوانیاندا .

هاوڕێیەکم ئەیووت کاتە ئەچمە هەر وڵاتێکی بێگانەوە هەست بە سەبەر و پشت و پەنای حوکمەت ئەکەم و جۆرێک لە ئارامیی و دڵنیایی دەکەم، ئەوە حوکمەتە نامۆیەکم ئەگەیەنێتە دەست بە خۆڕایی و .. پاس و میترۆکانی بە نرخێکی ڕەمزیی بە هەموو جێگایەک ئەمگوازنەوە .. ئەوە حوکمەتە کە خەمم ئەخوات و یارمەتیم ئەدات و دڵنیام ئەکاتەوە.. خۆ کاتێک وەزیرێک لە بەردەم سەمونخانەیەکدا ئەبینم

وەک مـن سـەمون ئەکڕم و ..پاشای ووڵـات لە میتـرۆدا، ئەبینـم لە تەنیشتمدا دانیشتووە، دەم پڕ ئەبێ و لە پڕمەی گریان ئەدەم..

دوو وشەی زۆر کـــــورت لە مەڕ ڕێنووس.. سەردار ڕەزا جاف

لە سەروبەندی ڕۆژی زمانی کوردی گەرەکە کەمێ بە ڕێنووسدا بچینەوە، هەڵبەتە ڕێنووس بنەمای زانستی خۆی هەیە و بە داخەوە لەم بازاڕی نووسـینەدا، هەڵاجکـراو و بێنـرخ و بێبەهـاکراوە، هەر بـایە و کاڵـاکەی خۆی بەو جۆرە دەخـاتەڕوو کە مەیلـی لە بێـت، یـان بە بازاڕکردنی ئایدیۆلۆژییەتی سەقەتی تاکەکانە لە هەمبەر ڕێنووسی کوردی، گەلان و نەتەوەکانی دونیا خودان دوو جۆر شێوازن لە نێوان قسەکردن و ڕێنووسدا جیاوازی زۆریان هەیە، ئەمە تا ئێستا ئەو لایەنەمان فەرامۆش کردووە و کەسێک ئاوڕی لێ نەداوەتەوە، هەندێ پیت هەن نـاکرێ ببەترێ مەزاجـی تـاکە کەسـی وەک پیتـی " ی " لەم حاڵەتانەدا، " ئەوەش " ئەمە بە زار و گوتن دەبێژین ئەوەش وەلێ زۆر گرینگە بنووسین " ئەوەیش " کاتێک نووسەرێک دەنووسێت " منیش " ئەو پیتی " ی " لە پێش پیتی " ش " دادەنێت، کەچی بە ئەوەیش فەرامۆشی دەکـات، ئەم پیتە زۆر گـرینگە لە جـێی خۆی دابنرێـت، کـاتێک ئەمە دەڵێن عەزیز ڕۆشت بۆ سەیران، دەبێ بنووسین " عەزیز ڕۆیشت بۆ سەیران " یان بڵێین " ژوان گەشت " گەرەکە بێژین " ژوان گەیشت " نێوان " گەشت " و " گەیشت " جیاوازی زۆرە. زۆرجار و بەردەوامیش " و " پەیوەندی دەبینین لە گەڵ وشەی یەکەم لێکدراوە ئەمەیش هەڵەیە و گەرەکە جودا بکرێتەوە، وەک ((ئازادو نەوزاد" سەوزەو میوە" پەم بەرزکردەوەو ئینجا شەقم " دەستپێکراو هەتا سەرەتای " گوندو شارەکـان)) ئەو " و" لە کۆتـایی وشەکـانی " ئـازاد، ســەوزە، بەرزکردەوە، دەستپێکرا، گوند " گەرەکە جیا بکرێنەوە، چونکە ئەو " و " انە تەنها و تەنها " و " ی پەیوەندین.

بە داخەوە زۆر لە کەنـاڵە تەلەفزیۆنەکـانی کوردسـتان بە شـداری سەرەکین لە سەقەتکردنی زمانی کوردی دەکەن هەندێکیان ئەوەندە ملهوڕن بە نامەیش پێیان دەڵێی نووسینەکانتان چاک بکەنەوە لە سەر سەرەڕۆیی خۆیان و هەڵەکەیان بەردەوامن، پێیان وایە زمانزانی

تەواو ئەوانن، کە لە بنەڕەتدا نەزان و کاڵفامی زمانن، بۆ نمونە،
یەکێک لە کەناڵەکان " دەیانگوت : دیاسپۆرانشین" ئەمە پێویستی بە
هەڵوێستە لە سەرکردنە، با بزانین دیاسپۆرا بە واتا چی؟((
تاراوگەنشین بە ئینگلیزی : دەاسپۆرا، ئاماژەیە بۆ تاکێک یان
کۆمەڵە دانیشتوانێک کە لە نیشتیمانی دایک کۆچیان کردووە و بە
شێوەیەکی بەرفراوان بە جیهاندا بڵآوبوونەتەوە" (١) وشەی دیاسپۆرا
لە بنەڕەتدا وشەیەکی یۆنانییەکە بە واتای " بڵاوبوونەوە" یان "
پەرشوبڵاوکردن" دێت، لە زانستە کۆمەڵایەتییەکاندا،
تاراوگەنشین))(٢). هەرچەندە لە بنەڕەتدا هەرناکرێ لە ناو کورددا
وشەی دیاسپۆرا بەکار بهێنرێت، جونکە جوانترین وشەی کوردی
جێگرەوەمان هەیە، ئەویش تاراوگەنشین، کاتێک ئەو کەناڵانەی ئەم
دەستەواژەیە بە سەقەتی بەکاری دەهێنن و دەڵێن دیاسپۆرانشین،
بێئاگان لەوەی کە بە کوردییەکەی دەکاتە: تاراوگەنشین نشین " هەی
نەزان وەک زمانەکە دەشوێنن و دەستەواژەی بێگانەی تێدەئاخنن، بۆ
ئەو تێئاخنینەیش بەسەقەتی دێننە نێو زمانەکەمانەوە هەی
گەمژ□ینە، هەق وایە حکومەتی هەرێمی کوردستان دادگای زمان
دابمەزرێنێت و بۆ سزادانی ئەو لاسارانە، جێگەی ئەوەیە باسی ئەوە
بکەین کە کۆمەڵێک چەپخوازی بێدەربەست بە زمانی کوردی لە
کۆتاییەکانی سەدەی ڕابردوو، کۆمەڵی دەستەواژەی بیانیان ئانییە
نێو زمانی کوردییەوە لێنەپرسینەوەیشیان بووە مایەی ئەوەی لە ناو
زمانەکە جێگیر ببێت و کەسیش نەبێت پێیان بڵێ بەرچاوت کلی پێوەیە،
نامەوێ درێژدادڕێ بەم نووسینە بدەم بە وشەی " دووکان " دوکان "
کۆتایی پێدێنم، خوایار بێت لێکۆڵینەوەیەکی دووردور□ژ لەم بارەوە
ئامادە دەکەم، ئەم وشە لە بنەڕەتدا دوو وشەی جیاوازن، یەکێکیان
بە دوو واو و ئەوی دیکەیان بە یەک واو دەنووسرێت، ڕەنگە لاتان
سەیر بێت چۆن وا دەبێت، وشەی " دووکان " دەشێ ئەمە بگەڕێتەوە بۆ
دوو کانی یان دوو کان، وەک شارۆچکەی دووکان، ئەمەیان بە دوو واو
دەنووسرێت " دووکان "، ئەوەی دیکەیان " دوکان " وەک دوکانی عەتار
و سەوزە و میوە و بەقاڵ و .... تاد. ئەم وشە بە پێی سەرچاوەکان لە
نێو فارسەکانەوە خزاوەتە زمانی عارەبی تەعریبکراوە، دەشێ لە
بنەڕەتیشدا هەر لە کوردەوە وەرگیرا بێت، ئەگەر لە کوردەوە
وەگیرا بێت و هەر بە مەبەستی " دوو کان " واتا کەرەستەکانی ناوی
پەیوەست بە دوو کانی جیاواز بن، ئەوا نەنگییە بۆ کورد کە ئەم وشە
لەم ڕوانگەوە بکاتە موڵکی خۆی چونکە کەرەستە " دوکانەکان "
کەرەستەی دوو کان نین وەلێ چەندین کانن، لێرەیشدا نەزانینی کورد
لە بواری پیشەسازی جاڕدەدەین، هەرچەندە تائێستا هیچ سەرچاوەیەکم
نە دیوەتەوە کە باس لەوە بکات ئەم وشە " دوکان " لە کوردەوە

هاتبێتە نێو زمانی فارسی، وەلێ سەرچاوەکان باس لەوە دەکەن کە عارەب لە فارسەکانەوە وەریانگرتووە و تەعریبیان کردووە.

سەردار ڕەزا جاف
شاعیر و ڕەخنەگر، ئەڵمانیا

سەرچاوە
١-ویکیپیدیای کوردی
٢-هەمان سەرچاوە

گەلەری ئارام و سیمناری دووەم بۆ د. ئازاد حەمە

نەخۆشییە نویەکانی ڕۆح و دەرون و قوڵبوونەوەی بۆشاییەکانی مرۆڤ..

شەممە ١٦ی ئایار
کاتژمێر ٦ی ئێوارە

شوێن: عەقاری دوو کۆڵان خوار ئەمنەسوورەکە..

دوای عەجاج نۆرەی دادگاییکردنی تۆمەتبارە کوردەکانی ئەنفالە

دادگاییکردنی عەجاج ئەحمەد حەردان، دەندەکەی زیندانی نوگرەسەلمان، هەنگاوێکی پێویست و گرنگ بوو بۆ گەیشتن بە دادگەری و گەڕانەوەی ماف بۆ کەسوکاری قوربانییەکان. پێویستە ئەم پرۆسەیە هەنگاوێکی کردەیی بێت بۆ دادگاییکردنی سەرجەم تۆمەتبارانی کەیسی ئەنفال بە تایبەت جاشە کوردەکان و هەموو ئەو تۆمەتبارانەی سەرپەرشتیاری زیندانەکانی تایبەت بە دەسیەی ئەنفال بوون، بە تایبەتی (سەربازگەی تۆبزاوە، دووبز، نزارکە، تەوارییەکەی سلێمانی، قەلای سوسێ، لیوای چەمچەماڵ و قەلای قەڕەتوو، تکریت و مەرکەز شەبابەکەی دووز و......).
ئێمە ئەو کەسانەی کە لە خوارەوە ناومان هاتووە داواکارین:

1. داواکاری گشتی حکومەتی هەرێمی کوردستان بێتە سەرخەت و دۆسیەی دادگاییکردن جاش و موستاشارەکان، ئەوانەی دەستیان لە جینۆسایدی گەلی کورددا هەبوو کارا بکاتەوە, تاوەکو ئەوانیش بە سزای دادپەروەرانەی خۆیان بگەن, وەزارەتی ناوخۆی حکومەتی هەرێمی کوردستانیش بە ئەرکی خۆی لە دەستگیرکردنیان هەڵبستێت.
2. هەوروەها ڕایدەگەنین کە هیچ کەس و لایەنێك بە هەرپاساوێك بێت، مافی دەرکردنی بڕیاری لێبوردنی گشتی بۆ تاوانبارانی ئەنفال و هەر تاوانبارێکی تاوانی جینۆسایدی نییە.
3. پیویستە پەلەنەکرێت لەجێبەجێکردنی سزای لەسێدارەنی بەسەر عەجاجدا، تاوەکو درکاندن و خستنەڕووی تەواوی نهێنییەکانی تایبەت بە ئەنفال و زیندانی نوگرەسەلمان و گۆڕە بەکۆمەڵەکانی.

ناوەکان:

1. عەلی مەحمود محەمەد/ چالاکوانی جینۆساید
2. رێکخراوی کوردستان بێ جینۆساید
3. شێرزاد خورشید/ کەسوکاری ئەنفالکراو
4- تۆڕی رێکخراوە کوردستانییەکان بۆ دادگای تاوانی نێو دەوڵەتی
4. گەردە مامە حەمە/ خوشکی ئەنفالکراو
5. بەختیار رەئوف/ کوڕە ئەنفالکراو
7 پەری نوری/ راوێژکار لە سەرۆکایەتی کۆمار
6. جەبار ئەحمەد/ لێکۆڵەر لە بواری جینۆساید
7. جەوهەر کانی هەنجیری/ فۆتۆگرافەری بواری جینۆساید و کەسوکاری ئەنفالکراو
8. رێکخراوی بەرگری لە قوربانیانی گۆڕە بە کۆمەڵەکان
11-.کۆچەر رەشاد موراد/ سەرۆکی رێکخراوی بەرگری لە قوربانیانی گۆڕە بە کۆمەڵەکان و کوڕی شەهید
9. فوئاد عوسمان/ رۆژنامەوان و چالاکوان
10. بەختیار هەڵەبجەیی/ هونەرمەند
11. رۆژان شەهید حەمە رەش/ ئەندامی خولی پیچشووی پەرلەمانی کوردستان
12. سۆران سدیق حەمە ساڵەح/ کورە ئەنفال
13. جەمال مەجید/ توێژەر لە بواری جینۆساید

14. رێبوار رەئوف/ کوڕە ئەنفال
15. رۆژنامەی نگرە سەلمان
16. هەڵمەتی دادپەروو□ری
17. رزگار شەمدین سەرچناری/ زیندانی نوگرە سەلمان
18. زانا یادگار/ سەرۆکی رێکخراوی دۆز بۆ پرسی ئەنفال
19. قاسم کازم/ بنەماڵەی ئەنفالکراو
20. رێکخراوی مانەوە/ بۆ پرسی شەهیدان و ئەنفالکراوان
21. پەرژین جەعفەر حاجی رۆستەم/ خوشکی شەهید و ئەنفال
22. حەمە زرنگ/ زیندانی سیاسی و خاوەندی شەهید و چالاکوانی بواری جینۆساید
23. ناوەندی داکۆکی پشدەر بۆ قوربانیان و جینۆساید کراوان
24. دیاری نامیق زەنگەنە/ توێژەر و نووسەری بواری جینۆساید
25. نەسرین رەمەزان عەلی/ رزگار بووی تاوانی هەڵەبجە گوردانی شوان
26. هێمن حەسیب/ نووسەر و چالاکوانی بواری جینۆساید
27. گ□قاری تۆبزاوە
28. مەلا هاوار شافعی/ رزگاربووی ئەنفال
29. هەدار زوبێر بارزانی/ پارێزەری کەیسی ئەنفال و جینۆسایدی بارزانییەکان لە دادگایی بال□یی تاوانی عێراقی/پەرلەمانتاری پێشووی عێراقی.
30. هاوار رەفعەت/ سەرۆکی سەنتەری توێژینەوەی زانکۆی چەرموو بۆ تاوانەکانی ئەنفال و جینۆساید
31. ڕێبەند ئەحمەد/ چالاکوانی سیاسی
32. سەوسەن محمد میرخان/ سەرۆکی لێژنەی کاروباری شەهیدان و جینۆساید و زیندانیانی سیاسی لە خولی پێنجەمی پەرلەمانی کوردستان،.
33. وەرزێر منصور/ چالاکوانی سیاسی هەڵەبجە

پارتی و یەکێتی؛ ماسکی جەیکڵ و

ڕووخساری هاید.. نووسینی هێمن عەلی

لەم جیهانە شارستانییەدا، کاتێک کۆمپانیایەک لە ڕووی دارایی و کارگێڕییەوە فەشەل دەهێنێت، بە سادەیی و بە پێی یاسا دەچێتە بەردەم دادگا، ئیعلانی ئیفلاسبوون (کۆنکۆرس) دەکات و بە ڕاشکاوی بە خەڵک و کڕیارەکانی دەڵێت: "من کۆتاییم هات و توانای بەردەوامبوونم نەماوە". ئەمە جۆرێکە لە داننانی بەرپرسیارانە بە شکستدا. بەڵام لەم وڵاتەی ئێمەدا، گیرمان خواردووە بەدەست دوو "کۆمپانیای" سیاسییەوە، کە ساڵانێکی درێژە نەک هەر ئیفلاسیان کردووە، بەڵکو لە ناوەوە بۆگەنیشیان کردووە، کەچی هێشتا بە زۆر و بە هێزی چەک خۆیان بەسەر خەڵکدا سەپاندووە و ئامادە نین ئیعلانی فەشەلی خۆیان بکەن! پارتی و یەکێتی دەمێکە کۆنکورسیان کردووە، نەک تەنها لە ڕووی ئابوورییەوە، بەڵکو لە ڕووی ئەخلاقی، نەتەوەیی و سیاسییەوە.

بۆ ئەوەی لەم فەشەلە قووڵە بگەین، با سەیرێکی حاڵیان بکەین لە بەغدا، چەندە سووک و بێ ئیرادە دەرکەوتن! کارنامەی حکومەتەکەی عەلی زەیدی و حکومەتە یەک لە دوای یەکەکانی بەغدایان پەسەند کرد، بەبێ ئەوەی یەک داخوازیی ڕاستەقینەی کوردی تێدا بێت. لە بڕی مافی نەتەوەییەک، کەوتنە پاڕانەوە بۆ چەند پۆستێکی کاتی و بێبەها. ئەمە لوتکەی مایەپووچییە، کاتێک حیزبێک بە ناوی نەتەوەیەکەوە قسە بکات، بەڵام بۆ پاراستنی بەرژەوەندییە تایبەتەکانی خۆی و وەرگرتنی چەند پۆستێک، هەموو شتێک هەراج بکات.

ئەم دووفاقی و دووڕوویییەی ئەم دوو حیزبە شکستخواردووە، تەواو لەو تابلۆ دەروونییە دەچێت کە نووسەر ڕۆبەرت لوی ستیڤنسن لە ڕۆمانی شەدەکاریدا کێشاویەتی: (دکتۆر جەیکل و مستەر هاید)، کە بەلای منەوە گرنگترین ڕۆمانە. وەک چۆن دکتۆر هێنری جەیکل لە ڕواڵەتدا پزیشکێکی بەڕێز، خاوەن پێگە و ئیتیکێتە، بەڵام لە ناوەوە لایەنێکی تاریک و دڕندەی هەیە بە ناوی "مستەر هاید" کە هێمایە بۆ غەریزە هەرە سەرەتایی، تاریک و وێرانکەرەکانی مرۆڤ.

"جەیکل بۆ کامێرا، هاید بۆ خەڵک"

پارتی و یەکێتی، ڕێک بەرجەستەی ئەم نەخۆشییە دەروونییەن! کاتێک لەسەر شاشەی تەلەفزیۆنەکان دەردەکەون، یان کاتێک پێشوازی لە دیپلۆماتکارانی بیانی دەکەن، ماسکەکەی "دکتۆر جەیکل" دەپۆشن؛ قسە لەسەر دیموکراسی، مافی مرۆڤ، خەمخۆری بۆ میللەت و خەباتی

نەتەوەیی دەکەن. دەیانەوێت بەم ڕووخسارە ساختەیە کۆمەڵگا و جیهان بخەڵەتێنن و خۆیان وەک ڕزگارکەر نیشان بدەن.
بەڵام لە واقیعدا، لە پشت دەرگا داخراوەکان، لە مامەڵەکردن لەگەڵ قووتی خەڵک، و لە کاتی چوونە بەغدا بۆ بەشکردنی کێکەکە، ڕووخسارە ڕاستەقینەکەیان کە “مستەر هاید”ە دەردەکەوێت. لێرەدا غەریزە ئاژەڵیی و سەرەتاییەکانیان (پەرستنی دەسەڵات، چاوچنۆکی، دزی، ملکەچی بۆ بێگانە و سەرکوتکردنی نەیارەکانیان) کۆنترۆڵیان دەکات. هایدی ناو پارتی و یەکێتی، ڕێک وەک ئەوەی لە دەقە سکۆتلەندییەکەدا هاتووە، ئەو غەریزە تاریکەیە کە کۆمەڵگا باجەکەی دەدات. ئەوان کەرامەتی تاک و کۆمەڵگایان خستووەتە ژێر پێی غەریزەی مانەوەی خۆیانەوە.
ئەوان وەک دوو کۆمپانیای ئیفلاسکراو وان کە تەنها بە فرتوفێڵ و دزینی پشکی هاوڵاتیان ماونەتەوە. فەشەلیان هێناوە لە دروستکردنی دەوڵەت، لە دابینکردنی مووچە، لە پاراستنی کەرامەتی مرۆڤی کورد. کاتی ئەوە هاتووە کۆمەڵگا ئەم ماسکانە بدڕێنێت و ڕووخساری ڕاستەقینەی “هاید” بۆ هەمیشە ئاشکرا بکات، و دەرگای ئەم کۆمپانیا مایەپووچانە بۆ هەمیشە دابخات!

سەرچاوەکان

ڕۆمانی شێدەکاری: Strange Case of Dr Jekyll and Mr Hyde لە نووسینی ڕۆبەرت لوی ستیڤنسن (Robert Louis Stevenson).

قضية الدكتور جيكل والسيد هايد الغريبة: /https://www.hindawi.org/books/96040379

ڕامانی وشە لە دوورگەی ونبووندا.. ستار ئەحمەد

کاتێک باس لە ڕامانی وشە دەکەین لەنێو دوورگەی ونبووندا، باس لە پرۆسەیەکی فیزیکی یان جوگرافی ناکەین، بەڵکو باس لەو نامۆییە هزری و ئاکارییە دەکەین، کە نووسەری سەربەخۆ لەناو نیشتمانی خۆیدا تێی دەکەوێت. ئەم دوورگەیە، پانتاییەکی داخراوە کە تێیدا مێدیای لایەنگر و دەسەڵاتی ڕامیاری، دیوارێکی ئەستوور لە نێوان

وشەی ڕاستگۆ و گوێی جەماوەردا دروست دەکەن. لەم ژینگەیەدا، وشە چیتر ئامرازی گەیاندن نییە، بەڵکو دەبێتە قوربانییەکی بێدەنگ کە لەسەر سێدارەی بەرژەوەندییە تەسکەکان هەڵدەواسرێت.

ڕامان لەم دوورگەیەدا، جۆرێکە لە خەڵوەتی ناچاری. کاتێک نووسەر دەبینێت سەکۆکانی ڕاگەیاندن بوونەتە دیوەخانی پارتەکان و تەنها جێگەی ئەو دەنگانەی تێدا دەبێتەوە کە ئاوازی ستایش و پیاهەڵدان دەژەنن، ئیتر وشە پەنا دەباتە بەر ڕامان. ئەم ڕامانە پڕە لە پرسیارە قورسەکان؛ چۆن بوو پێنووسەکان کە بڕیار بوو مەشخەڵبن، بوونە داردەستی شاردنەوەی ڕاستییەکان....؟

چۆن بوو مێژوویەکی چەندین ساڵە لە تێکۆشان و نووسین، بە تەنها ئاماژەیەکی سێبەرەکان دەخرێتە ناو بازنەی بزربوون و فەرامۆشکردنەوە....؟

دیارنەمان لێرەدا، مەرگێکی بەرنامە بۆ داڕێژراوە . مەدیای لایەنگر تەنها دژایەتی نووسەر ناکات، بەڵکو هەوڵی سڕینەوەی دەدات. دەیانەوێت نووسەری خاوەن هەڵوێست بگەیەننە لێواری بێهیوایی، هەتا ئەو شوێنەی هەست بکات وشەکانی هیچ بەهایەکیان نییە و کەس نایانبیستێت. بەڵام کارەساتە گەورەکە لێرەدایە: کاتێک مەدیا دەبێتە دوورگەیەکی دابڕاو لە ئازاری خەڵک، خۆی لە ڕاستیدا تووشی لەناوچوون دەبێت. ئەو مەدیایەی وێنەی درۆینەی بارو دۆخ دەڕازێنێتەوە، لە ناوەوە خەریکی خۆکوشتنی پیشەیی و ڕەفتارییە.

لەم دوورگەیەدا، نووسەر تەنها نییە، بەڵکو لەگەڵ برینە پاکەکانیدا دەژی. ئەو زامانەی کە لە ئەنجامی نە چەمانەوە و سازشنەکردن دروست بوون. کاتێک نووسەرانی ئێستا دەبنە پاشکۆی حیزب و هەڵوێست دەبێتە کاڵایەکی دەگمەن، ڕامانی وشە دەبێتە تاکە چەکی بەرگری. ئەم ڕامانە دەبێتە هێزێک بۆ ئەوەی نووسەر نەکەوێت، بە ئەوەی خۆی بەدەستی ئەو دۆخە ناهەموارەوە نەدات ، کە دەیەوێت بیکاتە پارچەیەک لە پاشکۆیەتی.

ئەو پێنووسەی لەناو برینی پاکیدا هەڵواسراوە، هەرچەندە لە ڕووی مادییەوە بێبەشە و مووچە و پشتگیریی نییە، بەڵام لە ڕووی ورەوە پاشایەکی بەشکۆیە لەدورگەی پیرۆزیدا . چونکە مێژوو ئەوەمان پێدەڵێت: زۆربەی ئەو دەنگانەی ئەمڕۆ لە مەدیا لایەنگرەکاندا دەنگ دەدەنەوە، سبەی وەک کەفێکی سەر چڵپاو دەتەقنەوە، بەڵام ئەو وشەیە لە ناو ڕامان و ئازاری دوورگەیەکی ونبوودا لەدایک دەبێت، دەبێتە بەشێک لە ویژدانی زیندووی میلللەت.

پێویستە ئەم دوورگەی پشتکوێخستنە تێکبشکێنرێت. وشە بگەڕێتەوە بۆ سەر ڕێڕەوە ڕاستەقینەکەی خۆی. ناکرێت تەمەن و ئەزموون ببنە قوربانیی بڕیاری چەند کەسێک کە مەدیایان کردووەتە موڵکی تاکە

کەســی. ڕامــانی وشە، بــانگەوازێکە بۆ هۆشیــاربوونەوە، بۆ ئەوەی بڵێین: پێنووسێک کە بە پاکی مابێتەوە، هیچ سێدارەیەک ناتوانێت کۆتایی بە ژیانی بهێنێت، چونکە ڕاستی لەناو کاکڵەی بزربوونیشدا هەر دەدرەوشێتەوە.

ستار ئەحمەد

ووتـــــــــــــــــــــم بـــــــــــــــــــــڕۆ.. شیعری نەو

شیروان ئازاد

ووتم بڕۆ..
زوو پێم ووتی ،
با پەروانەی عەشقی پاکت..
بۆ هەڵاڵەی خونچەی شیعرم ..
لەنگەر…نەگرێ
زووپێم ووتی …ئازیزەکەم
چرۆی ووشەم
هی ئازاری دابڕانە
هی شەونم و
هی ئاوەنگی
نازەنین ونازدار نیە
هەمووی ژانە
زوو پێم وتی ..:
ئەو دڵەی من …ڕێبوارێکە
زۆر سەرە ڕۆ …
نەدڵی تۆ ..و
نەهیچ دڵێ..تازە ئیدی
ناگرێتە خۆ..
زووپێم ووتی…
ووتم …: بـــــــــــــــــــــڕۆ

نەو شیروان ئازاد

سلێمانی ١٥/٥/٢٠١٧